

Moje dieťa sa začína učiť cudzí jazyk

Ako mu ja, rodič, môžem pomôcť?

Ponúkame odpoveď na túto i ďalšie otázky.

*jazyky
hravo*

Milí rodičia,

začína sa vaše dieťa učiť cudzí jazyk? Či je v 1. alebo v 3. ročníku, ešte je vo veku, v ktorom je prirodzene dychtivé po nových informáciách, vrátane tých, ktoré sa týkajú iných jazykov a kultúr. Je zvedavé a schopné veľmi rýchlo absorbovať nové vedomosti i učiť sa nový jazyk. Podporte jeho schopnosti tým, že aj vy budete zvedaví na to, čo v škole na hodinách jazyka robia, aké hry sa hrajú, aké knižky čítajú.

Buďte pripravení na to, že hneď nebudete počuť od nich súvislú vetu v cudzom jazyku. Neočakávajte ani to, že sa popri svojom dieťati naučíte dávno zabudnutú gramatiku, alebo že si zopakujete slovíčka.

Môže sa dokonca stať, že vám dieťa nepovie v cudzom jazyku žiadne slovíčko. V takýchto situáciách sa pravdepodobne sami seba pýtate, aké výsledky zo školy mám očakávať, kedy budú? Môžem ako rodič pomôcť svojmu dieťaťu v učení sa cudzieho jazyka?

Ak sa vám takéto otázky objavujú v mysli, pripravili sme pre vás niekoľko rád z obsahu nášho webového portálu **Jazyky hravo** o tom, ako rodič môže pomôcť svojmu dieťaťu v začiatkoch učenia sa cudzieho jazyka, či už v prvom alebo treťom ročníku základnej školy.

Prof. PaedDr. Dana Hanesová, PhD.
zodpovedná riešiteľka projektu

CUDZÍ JAZYK V PRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ

Škola poskytuje vášmu dieťaťu vyvážený priestor pre učenie sa jazyka. Dieťa sa rýchlo učí, ale aj rýchlo zabúda. Nevyhnutné je časté opakovanie. Čo môže urobiť rodič, aby jeho dieťa nezabudlo, čo sa v škole naučilo? Čo robiť, aby sa optimálnym tempom stále viac a viac zdokonaľovalo v cudzom jazyku?

To, že dieťa potrebuje rozumné, citlivé vedenie a starostlivosť, vieme. Živnou pôdou pre neho je prostredie, v ktorom sa cudzí jazyk učí a ľudia, s ktorými v ňom komunikuje. Sú potrebné bohaté a rôznorodé podnety zohľadňujúce vývinové potreby dieťaťa. Kľúčovými a zmysluplnými podnetmi sú pre dieťa rôzne hry, básničky, rýmovačky, rozprávky, pesničky, ako aj skúsenosti a zážitky v reálnych situáciách (stretnutia s ľuďmi, spoločné udalosti ako exkurzie, rozhovory a pod.), ale aj v simulovaných situáciách („akože“ sa to deje). Významné sú práve zážitky, emocionálne prežívanie, ktoré je v učení sa cudzieho jazyka prirodzené a potrebné. Osvojovanie si jazyka sa má diať v živej interakcii medzi učiteľom a deťmi, medzi deťmi navzájom. Deti by mali vnímať, že cudzí jazyk je funkčným nástrojom dorozumievania sa a poznávania. Dokonca objavujú, že sa ním dohovoria v rôznych hrách a situáciách.

CUDZÍ JAZK A DIEŤA MLADŠIEHO ŠKOLSKÉHO VEKU

Osvojovanie si cudzieho jazyka je dlhý a zložitý proces. Určite vám záleží na tom, aby ste boli svojmu dieťaťu nápomocní, no nie ste si vždy istí, akú pomoc a podporu môžete poskytnúť.

Možno vás naše rady usmernia. Ak sa zaujímate o to, ako pomôcť svojmu dieťaťu, ktoré sa začalo učiť cudzí jazyk, prečítajte si niekoľko praktických rád na otázky, ktoré nám položili iní rodičia:

- *Sú deti pripravené učiť sa cudzí jazyk v prvom ročníku ZŠ?*

Psychológovia potvrdzujú, že v tomto veku sa deti učia jazyky ľahko. Sú pripravené zdokonaľovať si jazykové zručnosti s minimálnym úsilím. Potrebujú však, aby sa mohli učiť hrou, v činnostiach a so zapojením všetkých zmyslov – zraku, sluchu, hmatu. Deti sa učia jazyky inak než my, dospelí. Preto nemôžeme očakávať rovnaké a okamžité výsledky, ako keď sa jazyk učíme my, dospelí. V škole ich učia jazyk tak, aby boli naplnené ich potreby v súlade s ich schopnosťami.

Naša rada: Oboznámte sa so špecifikami detí mladšieho školského veku a spoznávajte, ako sa učia jazyky. Náš portál vám tieto informácie poskytne.

- *Aké výsledky môžem očakávať z hodín cudzieho jazyka? Uplynulo už niekoľko týždňov a moje dieťa nič nehovorí, žiadne vety. Znamená to, že nemá 'bunky' na jazyk?*

Toto prekvapuje mnohých rodičov. Chcú, aby ich deti po krátkej dobe učenia sa v škole hovorili plynule v cudzom jazyku. Jeden školský rok na to nestačí. Je to proces, ktorý si vyžaduje čas, trpezlivosť a porozumenie tomu, ako sa človek cudzí aj materinský jazyk učí. Mohli by sme to prirovnať k rastu stromu... Ak sa chceme dočkať dobrej úrody, musíme mu zabezpečiť dobré podmienky. Strom potrebuje živnú pôdu, dobré počasie a starostlivosť, aby nevyschol a nechradol. Úroda tiež neprichádza hneď. Aby sme sa jej dočkali, musíme dať stromu lásku, starostlivosť a vieru, že to, čo doň vkladáme, sa raz objaví v podobe zrelých a šťavnatých plodov. Samozrejme, každé, aj vaše dieťa potrebuje určitý čas na adaptáciu, aby si zvyklo na nové školské prostredie a nový jazyk.

U niektorých detí tzv. „tiché“ obdobie môže trvať 2-3 mesiace. Dieťa počúva, reaguje pohybom, gestami či mimikou. Rozumie, no nahlas nerozpráva. Netreba to pokladať za stratu času, ktorý takto trávia na hodinách jazyka. Treba trpezlivo počkať a povzbudzovať ho. Je lepšie nechať dieťa osmeliť sa hovoriť na hodine, odvážiť sa opakovať

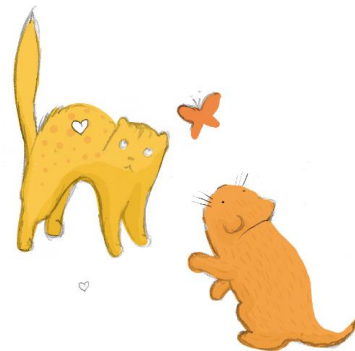

rýmovačky, spievať pesničky a komunikovať s vyučujúcimi a so spolužiakmi. Skutočné, odvážne a spontánne rozprávanie nastane niekedy až po dvoch rokoch. Krátke literárne žánre, riekanky, pesničky, básničky, sú dostatočným prejavom toho, že v učení cudzieho jazyka napreduje.

Naša rada: Buďte trpezliví a počkajte, kým dieťa naberie dostatočné sebavedomie a začne komunikovať v cudzom jazyku. Dovtedy robí niečo veľmi dôležité: počúva, počúva, počúva cudzí jazyk! Cudzí jazyk má iný zvuk, iný rytmus a melódiu. Medzitým ho povzbudzujte a oceňujte, no zbytočne to s pochvalami nepreháňajte. Nevyvolajte u neho pocit, že má „predvádzať“ nové vedomosti.

- *Ako môžem pomôcť dieťaťu učiť sa gramatiku, ak v učebniciach nie sú vysvetlené gramatické pravidlá?*

Deti sa učia slovíčka ľahko, vnímajú ich nevedomele, spontánne. Takto sa učia aj gramatiku. Nerozumejú abstraktným pojmom a definíciám gramatiky, nehľadajú ich v učebniciach, nezaujímajú ich. Zaujímajú ich ľudia hovoriaci cudzím jazykom, príbehy, rozprávky, hádanky, krížovky, seriály v cudzom jazyku. Počúvaním si osvojujú aj gramatické pravidlá.

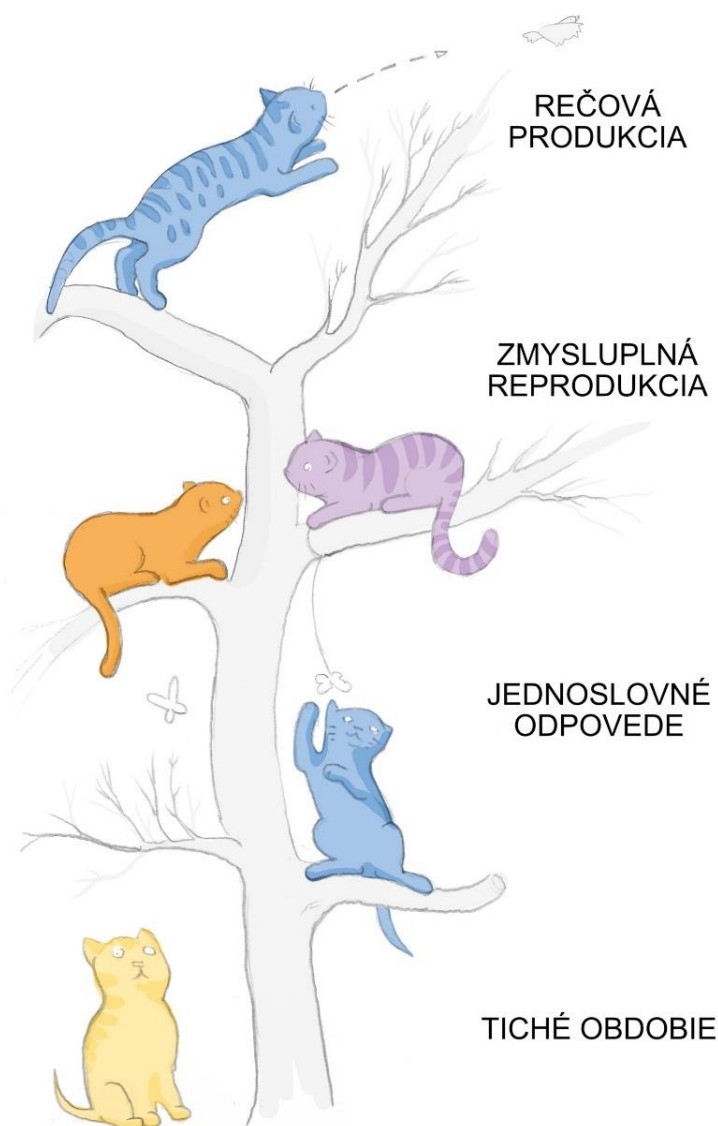

Naša rada: Pokiaľ je vaše dieťa ponorené do podnetného prostredia, kde má možnosť počúvať pesničky, čítať či pozerať rozprávky, príbehy, bude sa podvedome učiť základným gramatickým pravidlám. V škole si ich precvičuje v hrách. Netrápte sa preto vysvetľovaním gramatiky, môže ho to iba zmiasť.

- *Ako mám pomáhať dieťaťu učiť sa správnu výslovnosť, ak si v škole nepíše do slovníčka výslovnosť? Sám/sama som si nie istá/istý, či dobre vyslovujem?*

Najväčšou výhodou v učení sa jazyka, ktorú deti majú, je ich vynikajúca schopnosť imitovať zvuky. To znamená, že sa dokážu rýchlejšie než my, dospelí, naučiť správnu výslovnosť. Zbytočné zasahovanie dospelých môže dobré začiatky učenia sa výslovnosti prekaziť. To skôr deti by nás mohli učiť správnu výslovnosť.

Naša rada: Spoliehajte sa na pedagogické vedenie, ktoré vášmu dieťaťu, poskytujú v škole. Ak chcete zvýšiť intenzitu vystavenia cudziemu jazyku, umožnite mu lepšie osvojenie si gramatiky prostredníctvom kvalitných audio alebo video nahrávok so správnu výslovnosťou (vhodné sú hovoriace knihy). V jeho správnej výslovnosti ho môžete podporiť stretnutiami s rodenými hovoriacimi žijúcimi v susedstve.

- *Ako môžem pomôcť dieťaťu učiť sa čítať, písať v cudzom jazyku?*

Písanie a čítanie v materinskom jazyku nastáva roky po tom, ako sa dieťa naučí hovoriť. Podobne je to aj v cudzom jazyku. Psychológovia odporúčajú, aby sa deti začali učiť čítať a písať v druhom roku učenia sa jazyka. Čas na písanie v pracovnom zošite príde neskôr. Deti sa musia najprv naučiť čítať a až následne písať. Tento postup je odlišný od materinského jazyka. Majme na zreteli odlišnú formu písania od čítania (napríklad v anglickom, nemeckom jazyku).

Naša rada: Ak chcete podporiť čítanie a písanie dieťaťa, neiniciujte predčasne tieto aktivity. Radšej si vypožičajte v knižnici obrázkové knižky, kde pri každom predmete bude okrem obrázka napísané slovo. Zásobujte ho zaujímavými knižnými príbehmi. Vaše dieťa sa bude zo záujmu o príbehy postupne učiť čítať, neskôr aj písať. Dovoľte mu, aby pri čítaní rozvíjalo svoju fantáziu, nech čítanie a písanie v cudzom jazyku nie je preňho žiadnym strašiakom, ale hrou.

- *Moje dieťa už od začiatku nemá vzťah k cudziemu jazyku. Sťažuje si na množstvo domácich úloh a sadá si k nim priam s odporom. Pani učiteľka vyžaduje, aby si žiaci robili úlohy, vrátane projektov, doma bez pomoci nás, dospelých.*

Dôvodmi tohto problému môže byť odpozorovanie vzdoru či obáv z cudzieho jazyka u starších súrodencov, rodičov, kamarátov. Rovnako nimi môže byť neprimerané množstvo domácich úloh zo strany učiteľa. V takomto prípade je dobré s učiteľom komunikovať. Dieťa bez negatívnych vplyvov okolia prirodzene túži po poznatkoch a je mu vlastná silná túžba učiť sa nové veci. Pokiaľ však už je jeho postoj k jazyku deformovaný, pokúste sa negatívny vplyv zastaviť.

Ak vaše dieťa dostane za úlohu vypracovať projekt, zistite, či porozumelo pokynom a učivu v škole. Ak nie, požiadajte učiteľa, aby dieťaťu poskytol viac podpory v zvládaní zložitejších úloh.

Naša rada: Vaše dieťa, nezávisle od vás, má túžbu učiť sa jazyk. Ak z nejakého dôvodu túto prirodzenú motiváciu stratilo, rozprávajte sa s ním, reflektuje aj vlastné postoje. Ak vnímate prítomnosť negatívnych emocionálnych postojov voči cudziemu jazyku, nečudujte sa, že si ich privlastnilo aj dieťa. Vytvorte mu priestor pre pozitívne skúsenosti s učením sa jazyka. Oceňte každú jeho snahu používať jazyk. Cieľavedome sa sústreďte na odblokovanie negatívneho postoja. Umožnite mu sledovať nejaké televízne programy v cudzom jazyku, sprostredkujte situácie, v ktorých jazyk prirodzene uplatní.

- *Ako to, že pani učiteľka cudzieho jazyka stihla prebrať len 2 strany z učebnice za 2 týždne?*

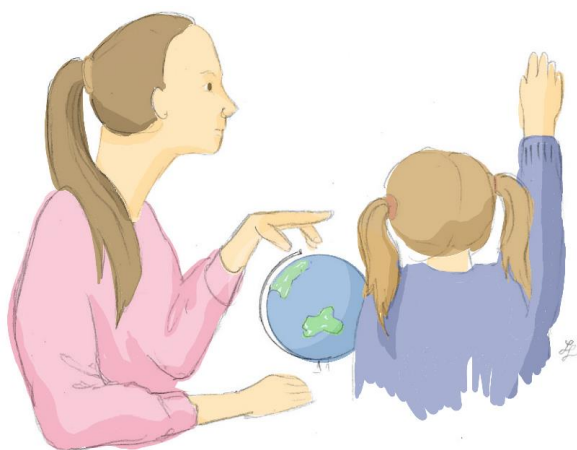
Deti sa rady učia zo zaujímavých učebníc, ale nielen z nich. Dobré je podnecovať ich prirodzenú túžbu učiť sa aj používaním iných kníh, autentických textov v cudzom jazyku. Môže ísť o rozprávky, hádanky, pesničky, encyklopédie pre deti v cudzom jazyku. Takáto literatúra pre deti môže uľahčiť ich učenie sa.

Niekedy sa učiteľ rozhodne, že bude využívať rôzne iné zaujímavé zdroje aj na hodinách jazyka. To je v poriadku, učitelia poznajú učebné osnovy a sú si vedomí, že tieto materiály pomôžu žiakom zvládnuť cieľ výučby.

Preberanie učiva v celej učebnici nie je jediná záruka, že vaše dieťa naozaj zvládne „predpísané“ učivo v danom ročníku. Učitelia sú odborne pripravení využívať pestré zdroje. Takto sa môžu vyhnúť stereotypu a nude s prácou s jednou učebnicou. Je v kompetencii učiteľa učivo flexibilne prispôbovať, preto lekcie z učebnice môže preskočiť, vymeniť či vynechať. Dôležité je, že učitelia sledujú predpísané osnovy. Sú za to zodpovední voči škole, svojmu zriaďovateľovi, inšpekcii. O rozsahu a cieľoch učiva môžu rodičov informovať na ich požiadanie.

Naša rada: Ak sa vám zdá , že vaše dieťa v škole nedôsledne pracuje s učebnicou a bojíte sa, aby to nebol dôvod zníženého hodnotenia, oslovte učiteľa, aby vám objasnil, čo sa od vášho dieťaťa očakáva. Nemajte obavy, ak učitelia striedajú učebnicu s inými zdrojmi. Nejde o to, aby prešli všetky strany v učebnici, ale naučili očakávané učivo a aby deti mali radosť zo zaujímavých vyučovacích hodín. Kombinovanie rôznych učebných zdrojov je charakteristické pre prax v najlepších vzdelávacích systémoch sveta, vo Fínsku, Dánsku, Holandsku a pod.

- *Moje dieťa je na hodinách jazyka zmätené: učiteľka celú hodinu hovorí v cudzom jazyku. Ako jej má potom moje dieťa ako začiatočník rozumieť?*

Rodičovská pochybnosť smeruje k otázke: Do akej miery by mal učiteľ dávať na hodine cudzieho jazyka priestor pre používanie materinského jazyka? Stáva sa, že učiteľ sa snaží hovoriť v cudzom jazyku celú hodinu, a tým umožní žiakom intenzívnejšie ponorenie sa do cudzieho jazyka. Aj keď sa to rodičom zdá priveľa a domnievajú sa, že dieťa učiteľovi nerozumie, nie je to tak. Dieťa dokáže prirodzeným spôsobom odhadovať význam cudzojazyčných slov z kontextu. Vo všeobecnosti platí, že cudzí jazyk by mal byť v maximálnej miere používaný na vyučovaní. Prečo? Lebo predmet cudzí jazyk nie je o jazyku, ale o komunikácii v cudzom jazyku. Učiteľ deťom k porozumeniu pomáha neverbálnou komunikáciou (mimikou, gestikuláciou, pohybom). Sú aj výnimočné situácie, v ktorých je potrebné objasňovanie v materinskom jazyku. V prípade, že dieťa má reálny problém, traumou, prípadne sa priebeh vyučovacej hodiny zablokuje na neznámom slove, gramatickom jave či neporozumení zadania, použiť materinský jazyk je namieste.

Naša rada: Očakávajte, že na hodinách bude učiteľ komunikovať so žiakmi v cudzom jazyku. Pokiaľ tak nie je, pýtajte sa učiteľa na dôvod. Možno je vaše dieťa v inej situácii a nezvláda šok zo „skoku do hlbkej vody“ komunikácie čisto v cudzom jazyku. Povzbudte ho. Čím viac cudzieho jazyka počuje, tým lepšie. Vysvetlite mu, že sa učí aj hravým odhadovaním významu. Podporte túto hravosť u dieťaťa aj v sebe. Dospelému takáto „neistota“ prekáža, dieťa ju však vie flexibilne znášať.

- *Ako rodič mám rôzne výhrady voči tomu, ako je výučba cudzích jazykov v našej škole organizovaná. Obávam sa, že moje dieťa nedostane také základy, aby mohlo úspešne pokračovať v cudzojazyčnom štúdiu na vyšších stupňoch vzdelávania.*

Niekedy môže vzniknúť niekoľko legitímnych otázok zo strany rodičov malých prvákov. Možno vám prekáža, že sa jazyk učí už od prvého ročníka alebo až od tretieho ročníka. Alebo naopak, nevyhovuje vám, že sa nemôže učiť iný jazyk, ktorý preferujete vy. Nespokojnosť sa môže prejaviť aj s výberom učebnice učiteľom, s jej obsahom a vizuálnou formou.

Naša rada: Všetko, čo vás trápi ohľadom výučby jazyka, riešte komunikáciou so zodpovednými osobami, s učiteľom alebo riaditeľom. Nedovoľte, aby dieťa počulo vaše sťažnosti. Rešpektujte objektívne limity školy, a zároveň sa nebojte v konštruktívnom duchu inšpirovať učiteľov a riaditeľov svojou predstavou o cudzojazyčnej príprave.

- *Obávam sa, že sa nebudem vedieť poskytnúť podporu svojmu dieťaťu pri učení. Obávam sa tiež, či mu bude vedieť pomôcť učiteľ, ktorý ho učí.*

Možno máte obavu, lebo daný jazyk neovládate. Rovnako môžete mať zlé spomienky na vaše učenie sa jazyka. Možné je tiež, že vaše dieťa má niektorú zo špecifických výchovno-vzdelávacích potrieb, napríklad dyslexiu, dysgrafiú, poruchu pozornosti a pod. Ako mu môžete pomôcť?

Každý žiak, aj vaše dieťa, má svoje individuálne vzdelávacie potreby, na ktoré je nutné reagovať, vytvoriť preňho vhodné učebné podmienky, prípadne poskytnúť mu cielené podporné opatrenia.

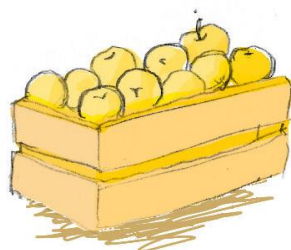
Špecifickou situáciou je aj to, keď sa dieťa učilo cudzí jazyk v materskej škole, prípadne je bilingválne. Ak nebudú zvolené vhodné podmienky a prístupy, bude pociťovať nudu a neúspech. Prvý ročník takto môže preňho predstavovať stagnáciu.

Naša rada: Súčasná reforma školstva počíta s rôznorodými potrebami žiakov. Na Slovensku sa v súčasnosti presadzuje spoľahlivý, vo vyspelých krajinách overený tzv. inkluzívny prístup. Ten umožňuje pomoc každému dieťaťu v osobnom raste, vrátane učenia sa cudzieho jazyka. Inklúzia nevyhnutne počíta s úzkou spoluprácou učiteľa, rodiča a odbornými zamestnancami školy (pedagogickým asistentom, školským psychológom, logopédom, sociálnym pedagógom), ktorí identifikujú vzdelávacie potreby dieťaťa a učiteľovi pomôžu nastaviť výučbu tak, aby boli odstránené prekážky v učení sa cudzieho jazyka a podporené jeho silné osobnostné dispozície.

Cudzie jazyky nám nie sú cudzie – učíme sa ich učiť spolu!

Portál Jazyky hravo je jedným z výstupov projektu *KEGA 011UMB-4/2022*
Tvorba webového portálu metodologickej podpory výučby cudzích jazykov
v primárnom vzdelávaní.

<https://jazykyhravo.umb.sk>